

GOMBOS PÉTER

APRÓ-CSEPRŐ FONTOS DOLGOK - A KÖNYVFESZTIVÁLÉRŐL

Norvég íróvendégek a magyar könyves seregszemplén

A Magyar Olvasástársaság – rendhagyó módon s bevallottan hagyományteremtő szándékkal – idén a Könyvfesztivál idejére is programmal, programokkal készült. Nem titok, hogy eredetileg *általában* a „skandináv titok” megfejtését tűztük ki célul, vagyis annak apropóján terveztünk vendégeket hívni, hogy a szövegértési teszteken és az olvasással kapcsolatos méréseken, kutatásokban rendre jól (még ha nem is egyformán jól) teljesítő északi országok képviselői oszthassák meg tapasztalataikat a hazai érdeklődőkkel. Am végül úgy döntöttünk, hogy lépésről lépésre, országról országra haladva invitálunk meg írókat, a könyvszakma, az olvasás-írás területén tapasztalatokkal bíró szakembereket.

2013-ra Norvégiát választottuk, s talán némi szerencsénk is volt a tekintetben, hogy épp a Könyvfesztivál idejére két norvég szerző ifjúsági regénye is megjelent magyarul. Ugyancsak jól jött, hogy meghívott vendégeink közül egyikük (Linn Sunne) könyvtárosként, másikuk (Arne Svingen) pedig újságíróként is dolgozik, amellett, hogy népszerű gyermekírók. Így amikor felkértük őket, előre jeleztük, hogy nem csupán alkotói tevékenységükre vagyunk kíváncsiak, legalább ilyen fontosak lehetnek számunkra a könyv- és olvasáskultúra területén szerzett tapasztalataik. Ők pedig ennek megfelelően készültek is előadásaikkal.

A rendezvénysorozatnak végül az „Apró-cseprő fontos dolgok a norvég gyermekirodalomból” címet adtuk, utalva Linn Sunne egyik kritikusra, aki így jellemezte az író nő témáit.

Mintegy „felvezetésként” április 18-ára konferenciára hívtuk az érdeklődőket a József körútra, az Apáczai Kiadó dísztermébe. A kiadóval közö-

*...az oktatási
rendszerek
hagyományainak
különbségei...*

sen rendezett szakmai eseményre elsősorban pedagógusokat vártunk, s végül telt ház mellett kezdődhetett el a program.

Elsőként Nagy Attilát, a HUNRA tiszteletbeli elnökét hallhattuk, aki a brüsszeli bizottságban szerzett tapasztalatairól, az Európai Unió szakembereinek szövegértéssel, olvasással kapcsolatos jelentéséről beszélt. Érdekes volt hallani, hogy míg bizonyos kérdésekben teljes egyetértés volt a szakértők között, más területeken komolyan megmutatkoztak az oktatási rendszerek hagyományainak különbségei.

Nagy Attila beszámolója szerint közös pont volt, hogy a gyermekek olvasóvá nevelése nem a könyvekből történő felolvasással kezdődik, hanem annál sokkal korábban. Az édesanya közvetlen ápoló, gondozó, vigasztaló gesztusait kísérő gazdag és szeretetteljes beszédének folyamatos hallgatásával, a gügyögő „párbeszéd” kialakulásával, a ritmikus ringató, altató, játékos mondókák, rigmusok, énekek, versek, majd mesék fokozatos megtanulásával jutunk el a nyelvi képességek alapjainak lerakásához, tehát a majdani olvasástanulás, -tanítás előkészítéséhez. Ugyanakkor a népmesék lélektani, pedagógiai jelentőségét e folyamatban kevésbé érezték fontosnak a külföldi kollégák. A HUNRA tiszteletbeli elnöke szerint ebben annak is szerepe lehet, hogy hazánkban az óvodapedagógusi (felsőfokú) képzés hagyományaival, szakmai „mélységével” Európa élmezőnyéhez tartozunk e téren.

Ezután Linn Sunne és Arne Svingen következett. Linn – gyermekirodalmi alkotó munkássága mellett – egy könyvtárbuszon dolgozik, és az ott szerzett tapasztalatait is megosztotta a közönséggel. Mint megtudtuk, 35 iskola tartozik a bibliobusz „hatókörébe”, ezeket rendszeresen látogatják, s ott nemcsak kölcsönzéssel foglalkoznak, de pedagógusként is jelen vannak a gyerekek között. Programjaik rendkívül népszerűek, s mire odaérnek, már mindig nagyon várják a mozgókönyvtárosokat. Előadása után Linn kérdéseket is kapott, többek között arról, hogy az általa látogatott intézményekben van-e könyvtár. Miután kiderült, hogy igen, jött az obligát felvetés: akkor miért megy oda egy busz is, amely nyilván kevesebb dokumentumot tud szállítani? Linn válasza egyértelmű volt: ők a *legújabb* könyveket is el tudják vinni diákoknak, ez pedig nagyon fontos, nem véletlen, hogy annyira szeretik a szolgáltatásukat. (A kortárs irodalom kiemelt jelentőségéről korábban is szólt már.)

A rendkívül kommunikatív Arne Svingen a sikerek mellett arról is beszélt, milyen negatív tényezők nehezítik hazájában a gyermekírók és az e területen dolgozó szakemberek életét. Elmondta, hogy náluk sincs igazán jelentős kritikája a kortárs irodalomnak, a „szakma” gyakran hallgat olyan szerzőkről és művekről, akik és amelyek az olvasók számára fontosak, érdekesek. De jellemző az is, hogy a szakértő zsűri odaítélte gyermekirodalmi díjak sem ugyanazokhoz kerülnek, akiket a fiatalok válasz-

tottak saját szavazásukon. Az e területről szóló beszámoló alapján úgy tűnt, mintha nem lenne nagy különbség a norvégiai és a magyarországi állapotok között. Mesélt arról is, hogy amikor Norvégiában a diákok gyengébben teljesítettek az egyik PISA-mérésen, rögtön növelték a kortárs irodalmi szövegek arányát a tankönyvekben.

Érdekes volt, amikor Arne a számukra is példa értékű finn oktatási rendszerről is ejtett néhány szót. Az író finnországi tapasztalata személyes élményből származott, ahova azért ment el több iskolába is, hogy megfejtse a „finn csoda” titkát. Vagyis azt, hogy miért szerepelnek rendre Európa élén a szövegértési, olvasási felmérésekben északi nyelvrokonaink. Az író a látottak alapján egészen határozott véleményt formált. Szerinte szomszédainknál csupán két területen van különbség hozzájuk képest az iskolákban: nagyobb a fegyelem, és jobbak az iskolai könyvtárak. Márpedig ez a két dolog – legalábbis ő így látja – épp a legfontosabb területeken jelenti a különbséget.

A csütörtöki eseményt Pompor Zoltán előadása zárta. Az OFI munkatársa, a kortárs gyermekirodalom avatott szakértője azokat a skandináv és finn sajátosságokat emelte ki előadásában, amelyekre a magyar pedagógusoknak, könyvtárosoknak is érdemes odafigyelni. Bemutatta azokat a köteteket, amelyek méltók a magyar olvasóközönség, valamint a szülők és tanítók figyelmére.

Gyakorlatilag telt ház, korántsem hétköznapi előadók, előadások, nagyszerű hangulat. Így indult számunkra a XX. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál.

Másnap az évente hagyományosan megszervezett, ám ezúttal új helyszínen debütáló Könyvtáros Klub vendégei voltunk. Ide azonban nemcsak a norvég alkotókat vittük magunkkal, csatlakoztak hozzánk hazai kiadók (a PONT és a Napkút) vezetői, Szávai Ilona és Szondi György is. Rajtuk kívül beszélt az északi irodalomhoz való kötődéséről Kertész Judit, aki a Polár Kiadónál számtalan skandináv könyv magyar megjelenésénél bábáskodott. S természetesen ott volt Kovács katáng Ferenc is, a most megjelent regények magyar fordítója, aki a többnapos rendezvény-sorozat megvalósításában komoly segítséget nyújtott a HUNRA-nak. (A szakmai közönség mellett általános iskolások előtt is „szerepeltek” Linék, több osztályt is meglátogattak budapesti tartózkodásuk során.)

*...náluk sincs
jelentős kritikája
a kortárs
irodalomnak...*

napirenden

Bár az esemény látogatottsága elmaradt az előző napihoz képest, az elhangzott információk, beszámolók igazán érdekessé és tartalmassá tették a rendezvényt. Örömmel láttuk, hogy könyvtárszakmai szervezetek vezetői is megtisztelték jelenlétükkel a beszélgetést, és azt is jó volt megtapasztalni, hogy az előző naphoz hasonlóan (és a hasonló rendezvényekhez képest némileg meglepő módon) több kérdést is feltettek a jelenlévők. Vagyis a meghívott vendégek valóban tudtak olyat mondani, mesélni, ami valóban információ értékkel bírt a magyar könyv- és olvasásbarátok számára.

Ezzel egyúttal az is bizonyossá vált, hogy a Magyar Olvasástársaság elképzelése, miszerint a skandináv (idén épp a norvég) írók, szakemberek meghívásával izgalmas szakmai programok valósíthatók meg, szerencsés volt. Innentől persze az is eldőlt, hogy a folytatás is kötelező...

(A szakmai programok megvalósításának támogatói voltak: NORLA, Apáczai Kiadó, Magyar Írószövetség, Napkút Kiadó, PONT Kiadó, Szent István Gimnázium.)

Pávai Tamara illusztrációja Arne Svingen Hubert kalandjai című könyvéhez